

List ljudstvu v poduk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštno vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 2 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 25 kr., za četrt leta 65 kr. — Naročnina se pošilja upravnistvu v tiskarni sv. Cirila, koroško ulice št. 5. — Določniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr. Rokopisi se ne vračajo, nopolacani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se nalise enkrat, po 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

K članku v Vašem listu št. 7 t. l. z nadpisom »Občinske volitve na Slatini« zahtevam v smislu § 19 t. z. da sprejmete sledeči popravek: Ni res, da občina Slatina sedaj tiči globoko v dolgovih in da je temu krivo slabo gospodarstvo. Leta 1876 se je sicer za zidanje šole pri sv. Križu, ki je stala v celém na 13.413 gld. 84 gld., izposodilo od Graške hranilnice 8000 gld., razun tega pa še pri gospodu Karolu Ferschnig dalje posojilo od 1000 gld. in od gospoda Jožefa Heinrich znesek od 3936 gld. 41 kr. Ta posojila, ki so se porabila za zidanje šole, kar se razvidi iz računa od 5. februarija 1891 potrjenega od okrajnega šolskega sveta, pa ni imela plačevati Slatinska občina sama, ampak vse občine, ki spadajo k tej šolske občini, to je Brestovec, Sv. Križ, Št. Katarina, Nimno, Plat, Rajnkovec, Spodnja Sečova in dr. Le-te občine niso plačevale na nje vsako leto odpadajoče svote, tako da je Graška hranilnica tožila in da so zavoljo tega prišle pod sekvestra. Le-te občine zakrivile so tudi tožbene stroške in to, da je činž narastel, ki se je tudi moral plačati. Iz letnih dohodkov šolske občine se je plačeval činž in narprej dolgovi gosp. Ferschniga in gosp. Heinricha in na Graško hranilnico v celém 6296 gld. 72 kr. in sicer na račun činža, ki znaša za vsa leta blizo 6000 gld., drugo pa na račun stroškov, ki so jih zakrivile zgoraj omenjene občine. Lahko si tedaj vsaki zračuni, zakaj se znaša zdaj terjatev Graške hranilnice 7795 gld., ni pa res, da od dne 1. novembra 1887 do dne 5. maja 1890 Graške hranilnici nisem ničesar plačal, res je, da sem v tem času omenjene hranilnici 600 gld. in na drugih terjatvah 6675 gld. 91 kr., skupaj 7275 gld. 91 kr. in sicer, ker so dohodki znašali le 7271 gld. 51 kr. iz svojega žepa plačal 5 gld. 40 kr., kar se je potrdilo v omenjenem računu od 5. februarija 1891.

Ni res, da bi bil jaz, lani občinske doklade od 20 % na 40 % in pri krčmarjih na 55 % povišal; res pa je, da je te doklade že povišal deželni odbor in sicer

za to, da se poplačajo dolgovi za šolo, res je, da so lani dohodki z posojilom od 650 gld. vred, ne 600 gld. znašali 3878 gld. 65 kr. in izhodki 3387 gld. 2 kr. tako, da je za letos v kasi ostalo 491 gld. 62 kr., kar je vsakdo, ki štibro plačuje, iz računa za leto 1891, ki je skoz 14 dni na spogled v občinski kancliji ležal, spreviditi mogel. Ni res toraj, da naši občini ni bilo treba viših občinskih doklad, kakor drugod, ker ima pristranskih dohodkov; ni res da občina popravlja ceste in oskrbljuje uboge na deželne stroške. Ni res, da okrajno glavarstvo ni dopustilo, da bi ostal načelnik kr. šolskemu svetu, ker račun ne bi bil v redu, res je, da sem sam odstopil od tega načelstva in da se je le moji dotični prošnji ustreglo. Neresnica je, da sem v letošnjih volilnih listih 40 štibroplačilcev izpustil, drugim štibro manjšal in jih postavljaj v tretji razred, sam sebi njo pa povišal ter se zapisal v prvi razred; res je le, da se je 13 kajžlarjev izpustilo, ki plačujejo le 5 do 17 kr. štibre; res je, da so mene prestavili iz prvega v drugi razred, pa zato, ker se mi je hišna štibra meseca decembra — volilni listi so se že sklenili oktobra — čez mojo prošnjo znižala za 10 gld.

Res končno tudi ni, kar se trdi o gosp. dr. Hoisel in gledé šole od »Deutscher Schulverein«, prepustim pa to gosp. dr. Hoiselu in sedanjemu načelniku kr. šolskega sveta gosp. Miglitsch.

Slatina, dne 22. februarija 1892.

J. Ogriseg, občinski predstojnik.

Domovinska pravica.

Silna potreba je za to, da se izpremeni postava gledé na domovinsko pravico. Ljudje gledó lahko križem sveta iskat si kruha, ženijo se lahko, kjer jim je drago in dokler gre vse gladko, živé se o delu svojih rok, ali kaj je potlej, če komu to ni več mogoče? Po postavi, ki velja sedaj, mora potem skrbeti za-nj občina, iz ka-

tere so prišli, vse eno, so-li bili v tej na kako korist ali pa jih v njej ni nihče videl poprej, v času, ko so imeli še čvrste roke za delo. Da to ni pravično, to sodi vsak, kdor le hoče in tudi vlada zna za to dobro. Vsled tega se misli že dalje časa, kako da se naj popravi ta krivica, ki se godi občinam v tej stvari.

Lani, proti koncu leta so nekateri državni poslanci sprožili to stvar na novo ter so vladi živo priporočili, naj se ta krivica odpravi in naš poslanec, g. Fr. Robič je govoril o tej reči dne 12. decembra blizu tako-le: Leta 1881 se je obrnila visoka vlada do raznih deželnih zastopov z dopisom, v katerem priznava potrebo premembe domovinske postave z dne 3. decembra 1863, in pozivlja deželne zastope, da povedo svoje mnenje. Kakor znano, je večina deželnih zastopov za tako premembo domovinske postave, naj se z daljšim neprestanim bivanjem v jedni in isti občini pridobi domovinska pravica. Posebno pa je poslednje ljudsko popisovanje pokazalo, da je neobhodno potrebno premeniti sedanjo domovinsko postavo. Izid ljudskega popisovanja je jasno pokazal, kar sem jaz že naglašal v svojem predlogu, da se od popisovanja do popisovanja vedno bolj razlikuje bivališče in domovina, socialna in gospodarska pristojnost in pa pravna. Domovinska postava se nikakor več ne vjema z bivališčem oseb v raznih občinah. Kakor je omenil poslanec dr. Pacák, imelo je leta 1869 izmed 100 oseb 78 domovinsko pravico v občini, v kateri stanujejo; v letu 1880 pa le še 69 in leta 1890 pa je že samo 63 izmed 100 oseb imelo domovinstvo ondu, kjer stanujejo. V posameznih deželah so pa razmere še mnogo neugodnejše, tako ima na Dolenjem Avstrijskem le 41 oseb izmed 100 domovinstvo v tisti občini, v kateri stanujejo, na Štajarskem po 47. Potem pa pridejo na vrsto Gorenja Avstrija, Solnograško, Koroško, Češko, Šlezija in tudi Kranjsko... Bolj stalno prebivalstvo je na Krasu, potem v Galiciji in Bukovini, posebno pa v Dalmaciji, kjer sta pojma »dom« in »domovinstvo« zares skoro jedno in isto.

Takih razmer, kakor so v prvih imenovanih deželah, zares ne moremo zdravih imenovati. Tudi uradno poročilo o ljudskem popisovanju z dne 31. decembra 1890 opozarja na to, da določbe domovinskega zakona niso primerne glede na dosedanje premikanje prebivalstva. Pri naraščajočem gibanju se meje o pridobitvi domovinstva ne smejo izoževati, temveč morajo se razširjati. Vsi sklepi o premembi domovinske pravice, mnenja, ki so se oddala v tem oziru, in poizvedovanja, ki so se vršila, niso dovedla do nobenih praktičnih rezultatov, če tudi se pritožbe zastran določeb domovinskega zakona niso pomajnsale, temveč še pomnožile. Ker so stroški, ki jih inajo zlasti kmečke občine vsled določeb domovinske postave za preskrbovanje ubogih, narasli neizmerno, zato so tudi neizmerno se povikšale občinske priklade na mnogih krajih. Mnogo oseb je bilo rojenih v tujih občinah, drugi so pa večji del življenja na tujem preživeli, ondu si pridobili premoženje in obrabili svoje moči, potem pa so po lastni ali brez lastne krivnje obožali, kakor je omenil neposredni gospod predgovornik.

Gospoda moja, domovinska občina za-nje še le izve, ko gre za njih daljši obstanek. Ali še druge neugodnosti izvirajo iz sedanje domovinske postave. Večkrat morajo veljavne osebe, posebno take, ki so bile pri vojaki, potovati od občine do občine, povsod se jih branijo in še le čez več let dobé domovinsko pravico za-se in svojo rodbino. Tako potovanje od občine do občine je neprijetno in drago.

Nazadnje je pa še to, da se pri mnogih osebah več ne bo dala določiti domovinska pravica, če bode dolgo veljala sedanja domovinska postava. Kakor sedaj gre za določitev domovinstva kake osebe, potreba je poseči

po starejših določbah, ki so veljale pred sedanjim domovinskim zakonom.

Ker se je od raznih strani sprožila prememba domovinske postave z dne 3. decembra 1863, ker je statistično dokazano, da je prememba domovinske postave potrebna pričakujem, da se ta postava zares premeni. Predlog, katerega sem jaz stavil, ne obsega načrta postave, kakor predlog gospoda poslanca dr. Pacáka, ker jaz mislim, da so pomanjkljivosti sedanje domovinske postave najbolj znane vladi in da se mora vladi v tacih stvareh prepustiti vodilna vloga. — Da je g. poslanec s tem govoril konservativnim poslancem iz srca, kazalo je živo odobravanje njegovih besedij. Tudi mi mu izrečemo na tem mestu svoje priznanje.

Cerkvene zadeve.

Janez Kramberger, župnik Vurberski.

VI. Gospodar. Ali so pa rajni gospod, ki so tako radi v cerkvi molili, bolnike obiskovali in pa v šoli podučevali, tudi za gospodarstvo kaj veljali? Gotovo! Vedeli so, da nam je vsakdanjega kruha treba, in da moramo torej ne samo moliti, ampak tudi delati. Njihov prednik, vlč. g. župnik Holzer, so svojim naslednikom zapustili svojo lepo kmetijo, ki je največa v celi fari, pa od cerkve in farovža skoraj eno uro oddaljena. Kot moder kristjan, so si naš rajni gospod čas tako lepo razdelili, da so večkrat na svojo puščo gledat prišli, in bili so tudi v umnem gospodarstvu lep izgled župljanom svojim. Da bi plevelj iz žita odpravili, so si kupili za 90 goldinarjev stroj za čiščenje žita in so ga prav radi prepuščali tudi župljanom svojim.

Skrbeli pa niso samo cerkev, šolo in dobro gospodarstvo, ampak tudi za to, da so svoje stanovanje tako preuredili, kakor se spodobi za katoliškega duhovnika, namestnika božjega. Dozidali so k farovžu toliko, da so sedaj stopnjice v prvo nadstropje lepo pod streho, ko so bile prej dežu in snegu izpostavljene; tako so pridobili v prvem nadstropju hišico s tremi okni proti severu. Tudi kuhinjo so vso preuredili. Poprej je bil širok dimnik ravno nad prostim kuriščem in tako je v piskre, ki so pri ognju stali, v priliki tudi dež izpod milega nebu lil, in kuhinjski dekli ni bilo tedaj mogoče pri ognjišča obstati. Kar so si zidali, to so skoraj vse sami plačali iz svojega žepa.

V prejšnjih letih so posebno o velikonočnem času goreče menihe, pobožne jezuite v pomoč vabili; po misjonu in večkratnem ponavljanju njegovem se je poštena Vurberska fara vsa v Gospodu pomladila. Rajni gospod so se pa tudi radi za poštenje svojih ovčie potegnili. Enkrat sreča našega gospoda posvetnjak na cesti, ravno ko so s pokopališča se vračali, kjer so za dušni pokoj svojih pokojnih ovčie molili. Predrzni mestni gospodič njih vstavi z besedami: »Kaj mislite, ali bodo kedaj ti-le vstali, ki tukaj pod zeleno odejo spavajo?« Gospoda je zgrabila sveta nevolja in rekli so: »Kakor resnično je Bog v nebesih, ki je ves svet in tudi naš človeški rod ustvaril, in kakor resnično je Jezus za nas umrl in tretji den od mrtvih vstal, tako resnično bo prišel na sodnji dan sodit živih in mrtvih!« Gospodiča je bilo že sram in strah; po prvi nepremišljeni besedi spregovori v zadregi še drugič ne manje nerodno: »Ali mislite, da bodo toti Vaši dolanci res kedaj v nebesa prišli? Jaz mislim, da ne, jih predobro poznam!« Zdad so ga gospod ostro pogledali in so mu rekli: »V nebesih med angelji in svetniki, tam so brez vsega greha, na svetu pa smo vsi slabosti podvrženi; za to nam pa je ljubi Jezus postavil